

*Хамига В.Б.
студентка юридичного факультету
Тернопільського національного
економічного університету
Науковий керівник: к.ю.н., доцент кафедри
цивільного права і процесу ТНЕУ
Труфанова Ю.В.*

АВТОРСЬКЕ ПРАВО: ПРАВОВЕ ГАРАНТУВАННЯ, ПРОБЛЕМАТИКА ТА РЕАЛІЇ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Входження України до міжнародної спільноти вимагає докорінних реформ у всіх сферах суспільного життя. Наша держава прагне бути демократичною, соціальною, правовою, в якій найвищою соціальною цінністю є людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканість і безпека, а права й свободи людини та їх гарантії визначають зміст і спрямованість діяльності держави відповідно до ст. 3 Конституції України [1].

Найбільшим пріоритетом в соціально-економічному розвитку суспільства на сьогодні стає інтелектуальна, творча діяльність. Конституція України містить положення, що кожен має право володіти, користуватися і розпоряджатися результатами своєї інтелектуальної, творчої праці; проголошується свобода літературної, художньої, наукової творчості [1]. Як бачимо, на рівні Основного Закону гарантуються права інтелектуальної власності.

На сьогодні в Україні склались усі необхідні соціально-політичні та історико-правові передумови для підвищення ефективності охорони авторського права. Однак питання захисту авторського права потребують ретельного наукового дослідження, це стосується як законодавства, так і практики його застосування.

Становлення системи правової охорони інтелектуальної власності, тобто права інтелектуальної власності в об'єктивному значенні, в Україні ще не завершилося. Чинна система постійно удосконалюється. Крім того, прийнято новий Цивільний кодекс України, в якому визначені основні концептуальні засади системи правової охорони інтелектуальної власності [2, с.30].

На даний час в Україні сформована законодавча база щодо правової охорони авторського права. Основним спеціальним Законом у цій сфері є Закон України «Про авторське право і суміжні права», зокрема його розділ V «Захист авторського права і суміжних прав», в якому передбачено широкий перелік засобів забезпечення позову в справах про порушення авторського права і суміжних прав [3]. Вагоме значення для захисту авторського права відіграють також міжнародно-правові акти, до яких приєдналася Україна.

Проте, не зважаючи на те, що чинне законодавство України щодо інтелектуальної власності закладає досить ґрунтовні засади правової охорони результатів інтелектуальної творчої діяльності, в Україні залишаються невирішеними багато проблем в цьому напрямку. Це призводить до суттєвого зростання рівня правопорушень і вимагає пошуку засобів ефективного захисту авторського права.

Існує дві форми захисту авторського права: юрисдикційна - забезпечується за допомогою державних органів, реалізується в процесі

карного й цивільного провадження, а також виробництва по справах про адміністративні порушення у сфері авторського права. Кожна особа має право звернутися до суду за захистом свого права інтелектуальної власності відповідно до ч.1 ст.432 Цивільного кодексу України [5]. Інша форма захисту - неюрисдикційна, вона являє собою дії громадян й організацій по захисту авторських прав, що здійснювані ними самостійно, без доведення до державних або інших компетентних органів [6, с.447].

Захист авторських та суміжних прав, залежно від ступеня і характеру їхніх порушень, може передбачати цивільно-правову, адміністративну і кримінальну відповідальність.

Проте, не дивлячись на спроби врегулювати питання захисту авторського права на законодавчому рівні, в Україні залишаються невирішеними багато проблем в цьому напрямку. Серед них варто виділити: неузгодження норм Цивільного кодексу України і спеціального законодавства в сфері авторського права; визначення на законодавчому рівні ключових поняття авторського права, зокрема відсутнє законодавче визначення певних понять, що стосуються глобальної мережі Інтернет [7, С.76].

Не останню роль у неналежному рівні захисту прав авторів відіграють проблеми в судовій і виконавчій владі і недовіра до них громадян.

Для подолання колізій і прогалин у законодавстві про інтелектуальну власність необхідно провести кодифікацію у сфері інтелектуальної власності. Також поширеною в науковій літературі є думка, що певні творіння, зокрема комп'ютерні програми, повинні захищатися не тільки авторським, а й патентним законодавством [8, С.9]. Законодавець має підвищити рівень покарань за кримінальні злочини у даній сфері, ввести у дію принципи, які б унеможливили використання ліцензій без дозволу правовласників; внести зміни до законодавчої бази в Україні з метою сприяння ефективному реагуванню боротьби з піратством; визначитися з переліком послуг, які сприяють порушенню авторського права і суміжних прав або які полегшують таке порушення.

Існування України як суверенної, незалежної, демократичної і правової держави, в якій права та свободи людини та їх гарантії визначають зміст і спрямованість діяльності держави в цілому, неможливе без функціонування системи захисту прав на результати інтелектуальної, творчої діяльності та на інші об'єкти права інтелектуальної власності. Тому зараз, як ніколи важливо в повній мірі створити нову ефективну та вдосконалити вже існуючу нормативну базу в цій сфері.

Список використаних джерел

1. Конституція України від 28.06.1996. *Відомості Верховної Ради України*. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/Laws/show/254к/96-вр> (дата звернення: 2.10.2019).
2. Підпригода О. А. Основи правової охорони інтелектуальної власності в Україні: підручник. К.: Концерн «Видавничий Дім «Ін Юре». 2015. 236 с.
3. Закон України «Про авторське право і суміжні права» від 11.07.2001 р. *Відомості Верховної Ради України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3792-12> (дата звернення: 3.10.2019).
4. Кузьменко В. А. Публіцистичний практикум з авторського права на основі справ київських судів. Київ: П.Яр. 2006. 240 с.

5. Цивільний кодекс України. Відомості Верховної Ради України. 2003. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15> (дата звернення: 5.10.2019).
6. Мироненко Н.М. Правові проблеми захисту авторського права. Еволюція цивільного законодавства: проблеми теорії і практики: Матеріали міжнародної наук.практ. конф. Київ: Акад. правових наук України, НДІ приватного права і підприємництва, НДІ інтелектуал. власності, Нац. юрид. акад. ім. Я. Мудрого, 2014. 449 с.
7. Рудник Т.В. Деякі проблеми захисту авторського права в Україні. *Проблеми галузей юридичної практики. Юридичний вісник.* №1(10). 2009. С.76.
8. Штефан О. Дещо до питання про порушення в сфері авторського права. Теорія і практика інтелектуальної власності .2009. С. 9.

Хом'юк С.В.
*студент юридичного факультету
Тернопільського національного
економічного університету.*
*Науковий керівник: к.е.н., доцент кафедри безпеки,
правоохоронної діяльності та фінансових розслідувань ТНЕУ
Олійничук О. І.*

ГРАЛЬНИЙ БІЗНЕС В УКРАЇНІ: ПОЗИТИВНІ ТА НЕГАТИВНІ ЕФЕКТИ ЛЕГАЛІЗАЦІЇ

В умовах сучасного стану дефіциту державного бюджету, нестабільності економічного розвитку держави та значної частки тіньової економіки питання легалізації грального бізнесу є особливо актуальним для нашої держави, але чи призведе до виключно до позитивних наслідків не видається можливим. Заборона грального бізнесу та його криміналізація призвели до багатьох зумовили негативні ефекти, зокрема: зникнення додаткових джерел доходів до державного бюджету, втрату легальних робочих місць, зменшення довіри частини суспільства до держави, відхід у тіньову діяльність великої кількості підприємців з даної сфери. Досліджувана діяльність є фактично незаконною, надходжень до бюджету не приносить, натомість сприяє поширенню та фінансуванню корупції та організованих злочинних групувань, злочинності, порушенню норм законодавства, підвищенню рівня лудоманії – залежності від азартних ігор [3].

Законом України «Про заборону грального бізнесу України» від 2009 року введено обмеження щодо здійснення грального бізнесу на території України для захисту моральності та здоров'я населення, захисту прав і свобод громадянина, заборони використання майна на шкоду людині і суспільству [4]. Ця діяльність пов'язана з організацією, проведенням чи наданням можливості брати участь в азартних іграх у казино, на гральних автоматах, комп'ютерних симуляторах, у букмекерських конторах, інтерактивних закладах чи у електронних казино. Основною суттю та правилом азартних ігор є обов'язкова сплата гравцем грошей, також через систему електронних платежів, що дозволяє учаснику, як отримати виграш у будь-якому вигляді, так і не отримати його від випадковості.

Законом України «Про державні лотереї» від 2012 року державою було монополізовано лотерейний ринок і тим самим заборонено організацію та